

Denne artikkelen er skrevet av Oslo VO Servicesenter for nettsiden <https://felles.oslovo.no>

Artikkelen er oppdatert 22.10.2020, og erstatter tidligere versjon fra 18.sept. 2019.

Gratis kurs i norsk og samfunnskunnskap, eller betale? Og andre regler i introduksjonsloven.

I denne artikkelen finner du en beskrivelse av noen viktige regler for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere:

Hvem er omfattet av reglene, rett og/eller plikt, tidsfrister for gratis norskopplæring og sammenhengen mellom plikten og krav til norsk og samfunnskunnskap for å kunne få permanent oppholdstillatelse.

Reglene står i **introduksjonsloven** med forskrifter. Se også de andre artiklene om norsk og samfunnskunnskap på denne nettsiden.

Vi gjør oppmerksom på at det er forenklinger og tolkninger av reglene i denne artikkelen. Det er loven og forskriftene og tolkninger fra departementet som gjelder.

INTRODUKSJONSLOVEN ELLER INTEGRERINGSLOVEN?

Det er planlagt at en ny lov, **integreringsloven**, skal gjelde fra 1.1.2021. Hovedregelen er at den skal gjelde for personer som får første oppholdstillatelse som gir rett og plikt, eller plikt, fra og med 1.1.2021.

Den skal også gjelde for dem som har fått første oppholdstillatelse før dette, men som ikke kommer til Norge før i 2021.

Introduksjonsloven vil fortsatt gjelde for dem som har fått første oppholdstillatelse som har gitt rett og plikt, eller plikt, mellom 1.9.2005 og 31.12.2020 og som kom til Norge før 01.01.2021.

INTRODUKSJONSLOVEN

I introduksjonsloven med forskrifter finner du reglene for norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Introduksjonsloven gjelder for de fleste innvandrere (16-67) som har fått sin første oppholdstillatelse som gir grunnlag for permanent oppholdstillatelse fra og med 1. september 2005, til og med 31.12.2020.

Både tidligere og gjeldende oppholdstillatelse kan bestemme rettigheter og/eller plikter man har etter introduksjonsloven. Det betyr at en ny type oppholdstillatelse kan utvide, begrense eller fjerne dine rettigheter og/eller plikter.

Introduksjonsloven henger tett sammen med de ulike kravene til norsk og til kunnskap om samfunnet ved søknad om permanent oppholdstillatelse (utlendingsloven) og statsborgerskap (statsborgerloven).

Introduksjonsloven/forskriftene blir ofte revidert (= endret). Fra 1.1.2017 er det nye krav til norsk og samfunnskunnskap ved søknad om permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap. Sommeren 2018 kom en liten utvidelse av gruppen som får rett og plikt, se under.

Både Introduksjonsloven, statsborgerloven med forskrift og utlendingsloven med forskrift ligger på lovdata.no.

Introduksjonsloven med forskrift og mer utfyllende informasjon om reglene for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og introduksjonsprogrammet er samlet i et "rundskriv". Det nyeste rundskrivet per sept. 2020 er [G-01/2016](#), som ligger på nettet. Mye som står i rundskrivet gjelder fortsatt, men vi gjør oppmerksom på at G-01/2016 ikke er oppdatert mht. endringene i 2017 og 2018.

Introduksjonsloven med forskrifter bestemmer hvilke innvandrere som

- Kan få gratis opplæring i norsk og samfunnskunnskap
- Må betale for opplæringen
- Må ta prøver norsk og i samfunnskunnskap (Se Permanent oppholdstillatelse)

Introduksjonsloven bestemmer også aldersgruppene de ulike reglene gjelder for, og tidsfrister og andre begrensninger for gratis opplæring.

Om loven gjelder for deg, kan du se av oppholdstillatelse(n) du har fått av UDI/Politiet, eller du kan spørre voksenopplæringen i kommunen der du bor.

RETT OG PLIKT, RETT, OG PLIKT i introduksjonsloven

RETT OG PLIKT

Personer med rett og plikt får gratis opplæring ut fra reglene og begrensningene i lov og forskrift. Hovedgruppene som **har rett og plikt** til opplæring i norsk og samfunnskunnskap er:

- Personer som har fått innvilget søknad om beskyttelse/asyl
- Overføringsflyktninger
- Personer med opphold på
  - humanitært grunnlag
  - selvstendig grunnlag
(se egne regler for utregning av frist for gratis kurs i norsk og samfunnskunnskap)
  - grunn av sterke menneskelige hensyn
- Personer med kollektiv beskyttelse
- Personer med oppholdstillatelse på grunnlag av innvilget søknad om **familiegjenforening** med
  - en person i en av gruppene over
  - en person som har permanent oppholdstillatelse
    - (Obs: det er spesielle regler for utregning av tidsfristen for gratis opplæring, se under)
  - norsk borger eller nordisk borger
(For gjenforente med nordisk borger er det egne regler, se www.udi.no, kontakt eventuelt UDI)
- Familiegjenforente med person med kollektiv beskyttelse hvis tillatelsen til den som fikk kollektiv beskyttelse gir grunnlag for permanent oppholdstillatelse

Nye grupper med rett og plikt fra sommeren 2018 (se introduksjonsloven på lovdata.no):

- Personer med begrenset oppholdstillatelse som medlem av barnefamilie, i påvente av dokumentert identitet. (Slike personer får rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap fra førstegangs fornyelse av oppholdstillatelsen.)
- Personer med begrenset oppholdstillatelse som enslig mindreårig, i påvente av dokumentert identitet

Personer med rett og plikt til opplæring, som har fått første oppholdstillatelse fra og med 1.9.2013, har også plikt til avsluttende prøve i norsk og i samfunnskunnskap.

RETT

Hvem har rett (uten plikt) til opplæring?

Reglene om rett uten plikt til opplæring gjelder bare for noen personer som har fått første oppholdstillatelse før 1.1.2017. Personer med rett (uten plikt) er i hovedsak personer i rett og plikt-gruppene som er mellom 55 og 67 år. De kan få gratis opplæring, men har ikke plikt til å gjennomføre opplæring/bestå prøver for å kunne søke permanent oppholdstillatelse.

Men merk at nye regler for krav til norsk og samfunnskunnskap fra 1.1.2017 for statsborgerskap (se videre) for personer opp til 67 år også gjelder for denne gruppen. Tidsfristene på 3 og 5 år for gratis opplæring (se videre) gjelder også for personer med rett (uten plikt).

Endringer fra 1.1.2017: For personer som får første oppholdstillatelse som gir rett og plikt, eller plikt, til opplæringen fra og med 1.1.2017, gjelder kravene til norsk og samfunnskunnskap ved søknad om permanent oppholdstillatelse til de blir 67 år. Kategorien «Rett» bortfaller. Ingen har rett etter 67 år.

PLIKT

Personer med plikt (uten rett) må betale opplæringen i norsk og samfunnskunnskap selv. Hovedgruppene er

- Arbeidsinnvandrere fra land utenfor EFTA/EØS/EU-området
- Personer med oppholdstillatelse på grunnlag av familiegjennomføring med arbeidsinnvandrere fra land utenfor EFTA/EØS/EU-området som ikke har permanent oppholdstillatelse.

OBLOGATORISKE TIMER. TIDFRISTER

Personer med første oppholdstillatelse fra og med 1.1.2012, med rett og plikt, eller rett

- har rett (og evt. plikt) til 600 timer gratis opplæring, 550 timer norsk og 50 timer samfunnskunnskap

Som hovedregel er de 600 timene gratis i 3 år fra første oppholdstillatelse som gir rett til opplæringen. (Se også "Familiegjenforening" under.)

Personer med første oppholdstillatelse før 1.1.2012, med rett og plikt, eller rett

Disse personene hadde rett og plikt, eller rett, til 300 timer gratis opplæring; 250 timer norsk og 50 timer samfunnskunnskap. Som hovedregel var de 300 timene gratis i tre år fra første oppholdstillatelse som gir rett til opplæringen. Fristen for rett til opplæring har gått ut for denne gruppen.

Personer med plikt (uten rett) til opplæring, uansett når de fikk første oppholdstillatelse

- Har plikt til å gjennomføre 300 timer, 250 timer norsk og 50 timer samfunnskunnskap.
- Personer med plikt (uten rett) må betale for opplæringen.
- Har ingen tidsfrister for opplæringen

FAMILIEGJENFORENTE med arbeidsinnvandrere som får permanent opphold

Vi gjør oppmerksom på at reglene for rettigheter, plikter og frister for personer med opphold på grunnlag av familiegjenforening med arbeidsinnvandrere som senere får permanent oppholdstillatelse er kompliserte og praktiseres på en måte mange vil mene er lite rettferdig.

For slike familiegjenforente regnes fristen for gratis norsk fra den familiegjenforentes **første** oppholdstillatelse, selv om personen da hadde plikt, ikke rett, til opplæringen. Rett til opplæringen inntreffer imidlertid først når den familiegjenforente får innvilget fornyet opphold første gang etter at "herboende", den første arbeidsinnvandreren i familien, har fått permanent oppholdstillatelse. Mange familiegjenforente vil dermed få en "rett" som har gått ut på dato, dvs. ikke gjelder lenger, når de får den. Kontakt voksenopplæringen for mer informasjon.

Hvis en familiegjenforent endrer status fra å ha plikt til å ha rett og plikt, endres kravet til pliktig opplæring fra 250 til 550 timer norsk (og 50 t samfunnskunnskap). En tidligere innfridd plikt til 300 timer er ikke lenger gyldig, og personen må ta 300 norsktimer til for å få innløst plikten til opplæring. Mange (se over) må betale for timer opptil 600 timer.

Se også artikkelen om [«Fritak fra plikt»](#) på oslovo.no. Kontakt din lokale voksenopplæring for mer informasjon.

ANDRE REGLER

Alder

Introduksjonsloven gjelder for personer fra 16 til 67 år.

Personer over 67 år har ikke rett til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, selv om de har hatt det før de ble 67.

Ingen har rett eller ingen har plikt til opplæring og eventuelle prøver etter 67 år.

Tidsfrister og andre rammer for gratis opplæring

Rett til gratis opplæring i 600 timer varer i 3 år fra første relevante oppholdstillatelse.

Deltakere med rett (rett og plikt, eller rett) kan selv søke om å få mer gratis norskopplæring, "behovsprøvet opplæring", etter å ha fullført 550 norsktimer. Det er kommunen/skolen som bestemmer om deltakeren har behov for mer opplæring, og vil vanligvis gi mer opplæring hvis deltakeren trenger dette for å nå målene i sin individuelle plan.

Behovsprøvet norskopplæring stopper

- når det er mer enn 5 år fra deltakeren fikk første oppholdstillatelse som gav rett til opplæringen (unntak: se familiegjenforening)
- når deltakeren består norskprøve på nivå B1 (inkludert tidligere Norskprøve 3) muntlig og skriftlig
  - Unntak: Opplæringen kan gå opp mot nivå B2 hvis det er innenfor de første 550 timene med norskopplæring
- når deltakeren har tatt 2950 timer norskopplæring

Vær oppmerksom på at fristene for gratis opplæring på 3 år og 5 år IKKE utsettes, selv om deltageren f.eks. får fødselspermisjon.

Utgått 3-årsfrist for gratis opplæring i 600 timer

De som ikke har tatt de 600 «pliktlige» timene innen fristen på tre år må betale for å få tatt resten av timene. Når de har tatt 550 timer norsk kan de søke om mer gratis norskopplæring ut fra reglene for «behovsprøvet opplæring» innen fristen på fem år fra de fikk første oppholdstillatelse som ga grunnlag for permanent oppholdstillatelse, se over.

Kommunens ansvar

Kommunen skal tilby gratis opplæring til innbyggere i kommunen som har rett og plikt til denne opplæringen (innenfor rammene for opplæringen). Kommunen skal tilby betalingskurs til søkere med plikt til opplæring (minimum 250 t norsk + 50 timer samfunnskunnskap).

Kommunen skal tilby opplæring innen tre måneder etter at innvandrerens søker om opplæring. Opplæringen skal tilpasses bakgrunnen og forutsetningene til deltakeren, og skolen skal utarbeide og revidere individuell plan (IP) for deltakeren i samarbeid med den enkelte.

Asylsøkere i asylmottak

Asylsøkere i mottak kan få 175 timer gratis norskopplæring i kommunen der mottaket ligger, mens de venter på svar på asylsøknaden. Disse timene teller ikke ved søknad om permanent opphold.

Fra 1.9. 2018 gjelder plikt til deltakelse i opplæring i norsk og i kurset Norsk kultur og norske verdier for asylsøkere over 16 år i mottak. Plikten til deltakelse begynner når personen er registrert i mottaket.

(Noen unntak, se <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-41>)

PERSONER UTEN RETT OG UTEN PLIKT TIL OPPLÆRING I NORSK OG SAMFUNNSKUNNSKAP

For noen grupper gjelder ikke introduksjonsloven. De må betale for kurs hvis de ønsker opplæring i norsk og/eller samfunnskunnskap. Dette gjelder blant annet

- Utenlandske studenter
- Ambassadepersonell
- Au-pairer og andre med midlertidig oppholdstillatelse som ikke gir grunnlag for permanent opphold
- Norske og nordiske borgere
- Personer med opphold etter EFTA/EØS-regelverket

Den største gruppen i denne kategorien er EU-borgere og deres familiemedlemmer som er i Norge ut fra EFTA/EØS-reglene. (Dette er EU-borgere som ikke har søkt oppholdstillatelse på grunn av familiegjenforening med norsk borger.)

Slike EU-borgere trenger ikke å søke permanent oppholdstillatelse. Etter fem år i Norge kan de søke om varig oppholdsrett. Det er ingen krav til norskopplæring eller tester for å få varig oppholdsrett.

NYE KRAV TIL NORSK OG SAMFUNNSKUNNSKAP FOR PERMANENT OPPHOLDSTILLATELSE OG STATSBOGERSKAP FRA 2017.

Vær oppmerksom på at noen av reglene for permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap er endret fra 1.1. 2017.

Les forenklete forklaringer om kravene til norsk og samfunnskunnskap for permanent opphold og for statsborgerskap i andre artikler om [regler på oslovo.no](#). Se også utlendingsloven og statsborgerloven med forskrifter på [lovdata.no](#).

FOR DEM SOM BOR I OSLO

Vær oppmerksom på at bare borgere i Oslo kan søke om gratis opplæring i Oslo VO. Du kan lese mer om opplæringen fra Oslo voksenopplæring her på <https://felles.oslovo.no>.

Søknad og informasjon om mulige rettigheter og / eller plikter på Oslo VO Servicesenter, Karoline Kristiansens vei 8, Fyrstikktorget på Helsefyrt.

Åpningstidene til Servicesenter finner du på <https://felles.oslovo.no>. Vær oppmerksom på at åpningstider og rutiner kan endres på grunn av Covid-19.